Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 202. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ЖОВТНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 20, 1954. No. 202. • VOL. LXI.

ДОРАДНИК ПРЕЗИДЕНТА ПРО ЕКОНОМІКУ ЗДА

Дітройт, Міч. — Головний господарський дорадник президента Айзенгавера д-р Артур Ф. Бернс промовляв у Економічному Клюбі в Дітройті на зборах промисловців і підприємців і заявив, що „ЗДА знову вступають у фазу економічної експансії". Він казав, що якщо це нове господарське піднесення країни має бути тривке і постійне, а не передчасне і невдале, то уряд мусить діяти в трьох напрямках. 1. Тому, що наша вільна господарка має здати екзамен своєї доцільности й успішности, то уряд не може стояти осторонь, тільки мусить бути готовий повести таку економічну політику, щоб цей рух до оживлення господарського життя підтримати. 2. Між головними кроками уряду до підтримки економіки країни повинно бути на першому місці змагання уряду не допустити до зросту безробіття. Уряд повинен не допустити до зросту безробіття, але повинен діяти дуже обережно, щоб не спричинити інфляції валюти. 3. Уряд повинен діяти в тому напрямку, щоб заіснувала в країні надія на дальший господарський розвиток. Уряд повинен уникати „готових схем", і повинен дбати про те, щоб поліпшувати такі господарські вартості, як автостради. Уряд повинен вести таку монетарну політику, яка своєю „плинкістю" давала б при податковій політиці користі не тільки підприємцям і промисловцям, але йшла б на користь широким колам консументів, а не тільки тих або тих. Д-р Бернс казав, що як уряд не піде ані надто наліво ані надто направо, і як дбатиме про добро і продуцентів і консументів та як не допустить до обезціннення валюти, — то економіка ЗДА буде йти до постійної експансії, хоч і будуть в ній малі хитання в деяких галузях господарства.

Дорадник президента в господарських справах підкреслював ті дотеперішні заходи уряду, які допомогли щасливо переставити економіку ЗДА з воєнного стану на мирну продукцію. Між цими заходами він назвав такі: 1. Утруднення кредиту на початку цього дворічного періоду, а пізніше про його влегшення, коли господарка почала з успіхом переставлятися на мирну продукцію. 2. Зменшення податків корпораціям та поширення соціяльного забезпечення, а також зменшення податків широких верств населення. 3. Допомога в будові кораблів та копалень олива і цинку. Ці заходи, на думку д-ра Бернса збільшили економічну силу широких верств населення, бо поширили вартість праці. Тепер казав він, вже ніхто не дебатує над тим, чи уряд має мішатися до економіки країни, тільки тепер треба думати над тим, коли це уряд має робити і яких заходів він має вживати.

Домагається більшої кари для комуністів

Ню Йорк, Н. Й. — На форумі щоденника „Ню Йорк Таймс", де промовляли студенти високих шкіл, виступив і асистент генерального прокуратора Вільям Ф. Томпкінс, який заявив, що, згідно з теперішнім законодавством, комуніст може дістати найвищу кару п'ятьох років ув'язнення. Це замало, сказав Томпкінс, і тому Конгрес повинен прийняти закон, який дозволив би визнати комуністичним провідникам більшу кару. Томпкінс згадував і про те, що новий протикомуністичний закон, ухвалений Конгресом, передбачає карати комуністів втратою права голосування та позбавляти їх громадянських прав. Томпкінс промовляв в рямках форуму на тему: „Чи наша програма внутрішньої безпеки добра? „Деякі студенти не погоджувались з ним. Джан Мейср і Джюдіт Стовн, зокрема, не погоджувалися у тому, що треба поставити поза законом комуністичну партію. Меср казав, що комуністи в такому разі підуть у підпілля, а Стовн заявляла, що на її думку поставлення комуністичної партії поза законом суперечить конституції.

В 1955 році думають продати 5,600,000 авт

Дітройт, Міч. — Авторитетний „Річник Кровел — Коллієр" подає, що ринок особових авт в 1955 році потребуватиме 5,690,000 нових автомашин. Це число викалькульоване на основі розмов із продавцями авт та людьми, що купують авта. Майже половина покупців думає, що ціни на авта впадуть; 37 відсотків гадають, що ціни будуть ті самі, що й 1954 року, а решта міркує, що вони піднесуться. 57 відсотків покупців нових авт хотіли б мати автоматичні трансмісії, які є тепер тільки у 29 відсотків особових авт. 42 відсотки хотіли б мати автоматичні гальма, а 37 відсотків — автоматичну керівницю. 25 відсотків хочуть ще більшого комфорту в своїх автах, зокрема охолоджуваного повітря. 13 відсотків хочуть таких вікон, які відкривались б і закривались б на потиск пальця. Тепер тільки 6 відсотків автомашин мають автоматичні гальма, і тільки п'ять відсотків автоматичні керівниці. 64 відсотки покупців не хочуть більшої сили моторів від дотеперішньої. Тепер у ЗДА 34,270,000 родин має 38,862,000 особових авт. Зменшилося число покупців, які хочуть мати в авті четверо дверей, — таких покупців тепер 49.2 відсотку, а не 53 відсотки, як було давніше.

УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ ОГАЙО ВІДЗНАЧИЛИ 60-РІЧЧЯ У.Н.СОЮЗУ

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ У.Н.С. АКТУАЛІЗУЮТЬ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРЕСІ СПРАВУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

Клівленд, Огайо. — Українська громада стейту Огайо відзначила минулої неділі, 17-го жовтня, 60-річчя Українського Народного Союзу окремим Ювілейним Концертом, що відбився найширшим відгомоном у місцевій американській пресі, актуалізуючи в ній знову справу визволення України. Обидві місцеві газети, „Клівленд Плейн Ділер" і „Клівленд Пресс" у дотичних ювілейних замітках і коментарях широко розголошували ювілейні святкування УНС уже перед концертом, а вісткам про саму імпрезу віддали перші сторінки, підкреслюючи зокрема вклад і допомогу американських українців у визвольні змагання українського народу та героїчну боротьбу України проти московського імперіялізму. „Клівленд Плейн Ділер" з понеділка, 18-го жовтня, друкує на ці теми довші цитати з промови голови УНС п. Д. Галичина, виголошеної на тому концерті, поміщуючи теж його фотознімок. Ювілейний концерт відбувся стараннями окремого Ювілейного Комітету, що складався з представників відділів УНС стейту Огайо та що його очолював головний радний УНС п. Дмитро Шмагала. В офіційній частині імпрези, яка відбулася в заповненій залі Паблік Мюзік Гол та яку відкрив коротким словом п. Дмитро Шмагала і якою проводив відомий місцевий діяч адв. Омар Малицький, крім голови УНС п. Дмитра Галичина, виголосив довшу промову конгресмен Майкел Фіген, згадуючи про свій виступ на останній конвенції УНС у Вашингтоні та висловлюючи впевненість, що український націоналізм, який підтримує український дух спротиву проти комуно-московської неволі, остаточно переможе і Україна буде знову вільна та незалежна. Короткі привіти виголосили ще заступник хворого посадника міста, міський директор Еміль Кравн, конгресмена Ф. П. Болтон та інші. В мистецькій частині програми виступали місцевий Український Мішаний Хор ООЧСУ під диригентурою проф. Я. Варнича та при фортепіяновому акомпаньяменті п-ні Ірини Винницької, оперові співаки: сопран Марія Лисогір і баритон Михайло Мінський, піяністка Дарія Гординська-Каранович, яка, крім сольового виступу, акомпаньювала співакам, і українська танцювальна група під проводом відомого в стейті танкового інструктора п. Юрія Русина. Публіка, не зважаючи на зливний дощ перед концертом, у великій частині виповнила концертову залю, даючи доказ великого сантименту до своєї найстаршої та найбільшої національної організації з приводу її 60-річчя.

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВКА В АМЕРИКАНСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ

Ню Йорк. — У Відділі нюйоркської бібліотеки, що міститься при Томпкінс площі, відбувається виставка українського живопису і скульптури. Це — вперше в цій бібліотеці, що існує кількадесят років, виставлено взірці творчости українських майстрів різця і пензля.

Зі своїми працями у виставці беруть участь: Галина Мазепа (акварель), Мирон Білинський (2 графіки), Ольга Дядинюк (1 графіка), Петро Мегик (олія), Святослав Гординський (2 темпери), Михайло Мороз (2 олії), Михайло Мирош (1 олія), Роман Пачовський (1 олія), Михайло Тулин (1 олія), Григорій Доценко (2 акварелі), М. Ольшанська - Стефанович (2 темпери), Дам'ян Горняткевич (1 олія), Олексій Лісницький (1 темпера), Іван Паливода (1 олія), Петро Холодний (2 темпери), Богдан Божемський (1 олія).

Зі скульптур представлені тут праці Сергія Литвиненка („Голова поета" і „Мати й дитина") та Антона Павлося.

У бібліотеці є невеличкий український відділ. Маючи на думці цей відділ поширити, працівники бібліотеки запросили в четвер 7-го жовтня на „чашку чаю" декількох осіб, а зокрема учасників виставки. На запрошення охоче з'явилися: п. С. Гординський, п-ні О. Дядинюк, п-ні А. Давиденко, п. С. Литвиненко, п. В. Лесич, о. Р. Мельниченко, п. І. Паливода, п. Я. Гриневич, п-на О. Буревій.

Під час розмови, як то справу українського відділу зрушити, приявні висловили ряд побажань, пропонуючи адміністрації бібліотеки свою допомогу, зокрема, в рекомендації літературних творів, які слід було б придбати в першу чергу. Також радо підтримали учасники „чашки чаю" пропозицію п. І Паливоди створити гурток прихильників розбудови українського відділу при бібліотеці.

Томпкінс площа (між 10-ю і 8-ю вулицями) є найгустіше заселеним українцями районом Ню Йорку і потреба на українську книжку тут відчувається найбільше.

А. П.

НОВЕ ЧИСЛО „УКРАЇНСЬКОГО КВАРТАЛЬНИКА" ПРИСВЯЧЕНЕ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Ню Йорк. — Нове число англомовного „Українського Квартальника" (ч. 3, літо 1954), що його видає УКК, присвячене в головній мірі Карпатській Україні. Крім редакційної статті, проблеми українського Закарпаття обговоренні та насвітленні ще в статтях таких авторитетів у справах Карпатської України, як б. прем'єр уряду К. У. Юліян Ревай, член уряду і президент карпатсько - українського сойму проф. Авг. Штефан, а далі: д-р В. Шандор, проф. Кларенс А. Меннінґ, Василь Маркусь та інші. Крім статтей на тему Карпатської України, надруковані в цьому числі „Квартальника" ще статті Д. Андрієвського, С. Н. Процюка, К. Гецися та М. Павлика, а також вміщено низку рецензій на актуальні книги і „Українику" в американськ. періодиках. На обкладинці — портрет першого президента Карпатської України, сл. п. д-ра Авг. Волошина.

ЩЕ МОЖНА НАДСИЛАТИ ОГОЛОШЕННЯ ДО КАЛЕНДАРЯ „СВОБОДИ"

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що ще до кінця цього місяця можна надсилати замовлення на оголошення в великому, ілюстрованому календарі „Свободи" на 1955-ий рік, що появиться в продажу вже з кінцем наступного місяця. Календар друкується у майже вдвоє більшому тиражі, ніж попередніх років, а тим самим оголошення в цьому виданні матиме збільшену вартість. Не зважаючи на те, ціни за оголошення також і в цьому році залишено в минулорічній висоті. Зокрема було б побажане, щоб з цих реклямових можливостей скористали масово відділи УНСоюзу та інші місцеві громадські організації, як теж професіоналісти і бизнесмени, бо це є в їхньому власному інтересі.

ОФІЦІЯЛЬНО ПРОГОЛОШЕНО ПЕРЕХІД ПРОФ. ШЕВЕЛЬОВА-ШЕРЕХА ДО КОЛЮМБІЇ

Ню Йорк. — Місцева американська преса подала офіційне повідомлення Колумбійського університету про перехід відомого вченого і громадянина, проф. Юрія Шевельова-Шереха, на пост асистента професора слов'янської філології на тому університеті. — „Ню Йорк Таймс", поміщуючи фотознімок проф. Шевельова, подав під заголовком: „Виховник, що втік від червоних, пристав до Колумбійського факультету", таку інформацію:

„Проф. Юрій Шевельов, український виховник, що втік із Совєтського Союзу в 1944 році, був наименований асистентом професора слов'янської філології в Колумбійському університеті — повідомив учора декан Едгар С. Міллер. Д-р Шевельов учив у Харківському університеті, опісля втік до Чехословаччини і там учив, а пізніше був наименованим професором Вільного Українського Університету в Мюнхені, в Західній Німеччині. В 1949 році він прийняв пост в Людському університеті в Швеції, а в 1952 році був наименований гостинним викладачем у Гарвардському університеті, з чого тепер зрезиґнував, щоб перейти призначення в Колумбійському університеті."

Проф. Юрій Шевельов-Шерех, відомий найширшим колам українського громадянства із своїх численних виступів та своїх наукових публікацій. Він, перебуваючи вже в Гарвардському університеті, перебрав теж важливі завдання при редакційному оформленні підготовлюваного Українським Народним Союзом англомовного видання Енциклопедії Українознавства. Українська суспільність прийме з великим задоволенням та з щирими побажаннями дальших успіхів цю нове високе признання українського науковця.

У ПАРИЖІ ПОЧИНАЮТЬСЯ ІСТОРИЧНІ НАРАДИ

Париж. — На вівторок 19 жовтня ц. р. була призначена зустріч західньо-німецького канцлера Аденауера з французьким прем'єром і міністром закордонних справ Мендес-Франсом для нарад у справі Зарщини. Французький уряд і парлямент стоять на становищі, що безпосередня німецько-французька полаґода цієї спірної проблеми є одною з найважливіших передумов для ратифікування постанов Лондонської конференції про суверенність Західної Німеччини. У середу міністри закордонних справ ЗДА, Англії і Франції разом із канцлером Західньої Німеччини будуть нараджуватись дальше над способом проголошення суверенности Західньої Німеччини. У четвер відбудеться спільна конференція всіх 9-ти держав, що брали участь у Лондонській конференції (ЗДА, Англія, Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія, Люксембург і Канада) у справі поширення Брюсельського пакту з 1948 року на Західню Німеччину й Італію, а в п'ятницю радитиме Рада Північно-Атлянтійського Пакту (НАТО) у справі запрошення Західньої Німеччини приступити до НАТО. Таким чином цей тиждень буде виповнений в Парижі нарадами, які можуть мати історичне значення, бо мають сформувати нове обличчя Европи, спаюючи весь західньо-европейський вільний світ плюс З'єднені Держави і Канаду в один політично-військовий оборонний бльок.

Мендес-Франс здобув успіх на конґресі своєї партії

Париж. — У Марселі відбувся триденний конгрес французької соціяльно-радикальної партії, на якій змагалися різні течії цієї партії. Найбільший успіх здобув для себе і своєї політики прем'єр Мендес-Франс. Титулярний голова партії, колишній прем'єр і почесний президент французького парляменту Едуард Еріо славив Мендес-Франса, як фактичного лідера соціяльно-радикальної партії.

Комуністи й нацисти програли вибори в Австрії

Відень. — У виборах до місцевих автономних соймів в 4-ох краях Австрії (Австрія складається з 9 країв), комуністи й неонацистська Незалежна Партія цілком програли, виказавши повний дальший упадок своїх впливів серед населення. Їхнім коштом скріпили свої ряди соціял-демократи. Зрештою, найсильнішою партією залишилась надалі Народна Партія, яка разом із соціял-демократами має урядовий бльок. Комуністи дістали 5% всіх голосів.

У Східній Німеччині відбулась комедія виборів

Бонн. — 18 мільйонів німців у Східній Німеччині були примушені взяти в останню неділю участь в виборчій комедії, переведеній цілком за совєтським зразком. У „виборах" до східньо-німецького „парляменту" існував тільки виборчий список „Національного Фронту", до якого нібито належить Партія Соціялістичної Єдности (комуністи) і ще чотири інші „партії". Всім цим „партіям" за наказом згори розділено мандати. На 13 мільйонів управнених голосувати відбувався найбільший натиск всього державного апарату, щоб ішли до виборчих домівок. „Голосування" проходило з музикою, гучномовцями і всіми іншими большевицькими додатками.

ФОНД „ВЕСЕЛКИ" ПЕРЕСТУПИВ ПЕРШИХ ДВІ ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ

Збірка фондів на дитячий журнал „Веселка" та на добровільну доплату до передплати на „Свободу" переступила за перші два тижні жовтневої кампанії суму двох тисяч долярів і на проголошеному в цьому числі 10-му з черги списку становить 2,287.08 долярів. Це — приблизно одна десята частина того, що необхідно зібрати, щоб виконати ті рекомендації, які доручила видавництву „Свобода" остання конвенція УНСоюзу щодо видавання дитячого журналу та дальшої розбудови щоденника. Між останніми жертводавцями найбільшу суму, бо 25 долярів, надіслав відомий наш підприємець з Ню Йорку, п. Петро Ярема. Раніше по такій самій сумі надіслали п-ство Левкути з Дітройту та п. Платон Стасюк з Ню Йорку. Кількість усіх жертводавців переступила вже цифру 500, отже, коли б бодай половина з усіх передплатників „Свободи" виконала цей свій обов'язок, то кампанія могла б закінчитися успішно. Вислід цієї кампанії буде теж багатомовним мірилом і показником свідомости та громадського виробления нашого загалу, багатомовним не тільки для українців, але й для тих приятелів та ворогів, що з увагою приглядаються.

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ПРИЙНЯЛИ ПЛЯН ДОПОМОГИ ВТІКАЧАМ

ТІЛЬКИ 5 КОМУНІСТИЧНИХ ДЕРЖАВ — ПРОТИ

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй рішила в понеділок 18 жовтня ц. р. встановити окремий фонд, який допоміг би 350.000 втікачів в Европі створити собі нову власну матеріяльну екзистенцію. З відповідним внеском прийшов високий комісар Об'єднаних Націй для справ втікачів, д-р Гойвен Гергард, який запропонував, щоб постав фонд у висоті 12 мільйонів долярів, оплачений частинно на джерелах Об'єднаних Націй, частинно на датках окремих держав і навіть приватних фондацій, з одинокою ціллю — зліквідувати теперішній невідрадний стан 350.000 жертв останньої війни, які живуть по бараках і є залежні здебільша від міжнародної суспільної допомоги. Внесок д-ра Гергарда дістав більшість 40 голосів „за" при 5 „проти". Проти того проєкту голосували тільки СССР і його 4 сателіти. Між 15-ти державами, які стримались від голосування, були 6 арабських держав, які є в принципі за проєктом д-ра Гергарда, але лякаються, щоб деякі постанови щодо європейських втікачів (напр. зв'язання втікачів із країнами їх теперішнього перебування чи наложення деяких обов'язків на держави, де втікачі тепер перебувають), не були застосовані до арабських втікачів із Палестини. Стримались також Національний Китай, Індія, Сіям і Югославія, а 5-ох делегатів не було на засіданні. Згода Генеральної Асамблеї на покликання до життя окремого фонду для допомоги втікачам, бере під увагу передусім втікачів, які знаходяться тепер на території Західньої Німеччини, Австрії, Італії і Греції. З існуючих там 350.000 втікачів без забезпеченої екзистенції — 88.000 мешкають все ще у тимчасових бараках у найпримітивніших умовинах. — Плян д-ра Гергарда передбачує поселення втікачів на хліборобських господарствах, або включення їх в торгівлю чи ремісництво, даючи їм у відповідній формі фонди на творення власних дрібних варстатів праці й зарібку. Комуністичні держави, члени Об'єднаних Націй(стоять далі на свому давньому становищі, що єдиною „розв'язкою" проблеми, яку створила остання війна, є примусова репатріяція всіх втікачів. Понеділкова постанова Об'єднаних Націй ще раз відкидає цю совєтську „концепцію".

Неру прибув з візитою до комуністичного В'єтнаму

Ганой. — Прем'єр Індії виїхав літаком з відвідинами до комуністичного Китаю, ревізитуючи Чу Ен-лая, коли той, після Женевської конференції відвідав Індію. По дорозі до Пейпінгу Неру зупинився в столиці Бурми, Ранґуні, потім три години перебував у столиці Ляосу В'єнціяні, звідкіль приїхав до столиці комуністичного Північного В'єтнаму. Там він обідав і нараджувався з комуністичним індокитайським провідником, Го Чі Мінгом. Неру заявив, що справді Індія досі не визнала ще ніодної з чотирьох індокитайських держав (два В'єтнами, Ляос і Камбоджа), але теперішня його безпосередня зустріч із керівниками цих держав облегшить Індії прийняти в цій справі рішення. У своїй поворотній дорозі Неру відвідає Сайґон, столицю Південного Китаю.

Портовий страйк в Англії загрожує спаралізуванням держави

Лондон. — Страйк робітників у Лондонському порті перекинувся на Ліверпул, де портові робітники рішили піддержати робітників у Лондоні. Після того до страйку прилучився Біркенгед. В інших портових містах рішиться сьогодні - завтра, чи тамошнє робітництво вийде на страйк. Страйкувати почали 22,300 робітників у доках, далі — робітники при причалах. Якщо припиниться корабельний рух також на Темзі, тоді не тільки Лондонові, але й цілій країні загрожує припинення достави вугілля і газоліни. Ситуація ускладнилась, бо застрайкували також 20,500 автобусових водіїв і кондукторів у Лондоні. Робітники поки що не прийняли посередництва міністра праці в переговорах з організацією корабельних компаній. Уряд не виключає драстичних засобів для припинення страйку.

Організація „Кер" (CARE) висилає безплатно пакунки закордон

Ню Йорк, Н. Й. — Організація „Кер" (CARE — „кооператива для американського переслання всюди") повідомляє, що вона дістала від уряду частину сільськогосподарської надвишки харчів і має вислати ці харчі безплатно до 30-ох країн в Европі, Азії і Латинській Америці — як американські подарунки на Різдвяні Свята. Ці пакунки важитимуть по 15 фунтів, і в них будуть такі харчі: риж, спорошковане молоко, сир, масло, мука, фасоля і волове м'ясо з сосом. Організація „Кер" закликає американських громадян до пожертв, бо на кожний пакунок треба по 50 центів, щоб покрити кошти його пересилки, бо Адміністрація Закордонних Операцій не покриває цих видатків.

В АМЕРИЦІ

● Президент Айзенгавер, після Богослуження в Крайовій Пресвітерській Церкві разом із своєю дружиною відвідав релігійну виставку під назвою: „Церква в Америці". На цій виставці показано моделі церков, синаґоґ і мошей в ЗДА. Її має вислати закордон Інформаційна Аґенція ЗДА.

● Постійний совєтський делегат в Об'єднаних Націях Андрей Вишинський був присутній на прийнятті з приводу 70-річних народин пані Елінор Рузвелт. Він сидів біля одного молодого республіканця, з яким весь час розмовляв. Після прийняття Вишинський сказав, що якби був американцем, то належав би до Республіканської Партії.

● Генерал-майор Чарлз В. Вілловбі і проф. Чарлз Годжес, промовляючи в дискусії через радіову і телевізійну програму в Ню Йорку, обороняли генерала армії Даґлеса А. МекАртура проти бувшого президента Гері Трумана, який звільнив був МекАртура з посту команданта на Далекому Сході.

● Республіканський кандидат на конґресмена конґресмен Даґлес Р. Спрінґфеллов, виступаючи через телевізію й радіо, признався, що він сам зробив з себе героя, видумавши історію про те, як то він був поранений під час війни за ворожою лінією в Німеччині. В дійсності він поранений відламком міни у Франції. Виборці прихильно зареаґували на заяву Спрінґфеллова, бо їм сподобалася його щирість. Республіканці хочуть ставити іншого кандидата на місце цього „язикатого" героя, який зрезиґнував.

● Демократичний кандидат на губернатора Ню Йорку Аверел Гарріман, промовляючи на прийнятті в готелі „Валдорф-Асторія", домагався, щоб ЗДА припинили давати зброю арабським державам, поки вони не погодяться з Ізраїлем.

● Японський міністер закордонних справ Кацуо Оказакі, що прибув до Арґентини з офіційною візитою до президента Хуана Д. Перона, відвідає скупчення японців, які в числі 10,000 осіб живуть в тій країні.

В СВІТІ

● У 10-річчя самогубства маршала Ервіна Ромметя, командувача африканського корпусу, який наложив на себе руку, дізнавшись, що йому грозить арештування за участь у змові проти Гітлера, — його родина, генерал Шпайдель і кількасот старшин та вояків колишнього німецького африканського корпусу зібрались на жалобній маніфестації на його могилі в Південній Німеччині.

● 24 національно-китайських старшин, у тому числі 5 генералів, приїхали до Південної Кореї із Формози, щоб оглянути оборонні позиції американців. Шість високих американських старшин приділено їм, як провідників по всьому південно-корейському фронті, на якому панує спокій, бережений арміями по обох сторонах демаркаційної лінії.

● Оскара Вайлда, славного англійського драматурга, що його бойкотували в Англії після скандального процесу й засуду за гомосексуалізм, реґабілітовано з нагоди 100-річчя його народин. Міська рада Лондону офіційно вмурувала пропам'ятну таблицю на домі, в якому він мешкав. На цій маніфестації був присутній також амбасадор Ірляндії, де Вайлд народився. Драматург похоронений у Парижі, де на його могилі якась невідома жінка поставила була пам'ятник.

● 23 поляки, члени корабельних залог вантажників „Праца" і „Президент Гатвальд", що їх захопили були національні китайці, відмовились вертатися до Польщі, і попросили азилю. Вони зголосились на виїзд до ЗДА. Католицька переселенська організація винайняла вже за $ 12,000 літак на спровадження їх з Формози до ЗДА, але літак вернувся без них: іміґраційні власті спротивились.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОБІТНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Стоїмо перед поважним зростом впливів зорганізованого робітництва в Америці. Заповідають, що найдалі до кінця 1955 року прийде об'єднання двох найбільших робітничих юній: Американської Федерації Праці та Конґресу Індустріяльних Організацій. Цим разом це вже ніякі чутки чи сентиментальні заяви робітничих провідників, висказувані під час робітничих маніфестацій. Таке заявили Джордж Міні, президент Американської Федерації Праці, та Волтер П. Рутер, голова Конґресу Індустріяльних Організацій, по спільній конференції в Вашинґтоні, яка відбулася минулого тижня. Таке об'єднання заповів куди скорше Віктор Різел, відомий знавець робітничих проблем. Тому немає найменшого сумніву, що до об'єднання прийде, хоч над деталями будуть ще довго дебатувати. Найважливіше вирішили між собою Міні й Рутер — і це рішальне. Загал робітництва був завжди за об'єднання; згоди не було тільки між робітничими провідниками.

Американська Федерація Праці, як модерна робітнича організація, постала в час дуже важких робітничих відносин, коли 12-годинна праця вважалась нормальною. Великі заслуги в організації робітництва треба признати жидівським іміґрантам з України і Білоруси. Семюел Ґомперс, що став у 1886 році першим президентом АФПраці і займав це становище 38 років, аж до смерти в 1924 році, був саме сином таких іміґрантів. Робітничий рух розвивався в Америці й до прибуття до цієї країни жидівських іміґрантів та Ґомперса. Згадати б тільки таких славних борців за поліпшення робітничої долі, як Юджіна В. Дебса, промови якого залюбки передруковувала „Свобода" вже тому 60 років. Дебс, як теж Д. ДеЛіон і Вильєм Д. Гейвуд, організували робітництво як соціялісти на клясовому принципі, що був звернений проти капіталістів та визискувачів. Вони були інтелектуали-ентузіясти і знамениті промовці. Ґомперс не був ні інтелектуалом, ні навіть добрим бесідником, але мав за собою робітничу масу, що розуміла його мову. Ґомперс не наставав на клясову боротьбу, ні на те, щоб робітництво творило окрему політичну партію. На зорганізоване в юніях робітництво він дивився як на частину американського життя. Хоч ця проблема не є ще й сьогодні *цілком виснена і прийнята, але можна твердити, що на такій платформі Американська Федерація Праці* розвивалась і доходила до сили. До важких криз, які вона мусіла перетривати, треба зарахувати подію, що наступила в 1935 році, коли Джан Л. Луїс, голова Юнайтед Майн Воркерс, створив Конґрес Індустріяльних Організацій. Не зважаючи на заслуги Луїса для майнерської юнії, його амбіція та демагогія завдавали не раз багато шкоди робітничому рухові. Він навіть і тепер не дуже радіє з задуманого об'єднання АФП і КІО, збуваючи цю подію у своїм органі кпинами. Тільки Луїс не є вже тим, чим він колись був, коли воював з самими президентами держави.

Американська Федерація Праці має сьогодні понад 10,000,000 членів, а Конґрес Індустріяльних Організацій — 4,000,000. Отже разом буде понад 14 мільйонів зорганізованого робітництва, що матиме також і величезні фонди для своєї пропаґанди. Це об'єднання — це теж перемога над комуністичною інфільтрацією, якої було давніше дуже багато в юніях КІО. Назва залишиться стара, себто Американської Федерації Праці, а президентом і надалі буде Міні, відомий із свого безкомпромісового відношення до комуністів та совєтської аґресії. Зрозуміло, що така сильна організація робітників матиме і величезні політичні впливи. Як знаємо, робітництво заважило при поновному виборі Трумана президентом, коли видавалось, що республіканський кандидат Дюї має уже запевнений вибір. Коли так було в минулому, то що тоді й говорити про час, коли наступить об'єднання АФП і КІО. Все це мають перед очима обидві головні політичні партії, бо об'єднання наступить якраз перед новими президентськими виборами. Хоч в Америці ніби не існують „робітничі голоси", бо кожний робітник голосує, як йому подобається, проте виборча кампанія робітничого проводу має велике значення, теж і тому, що вони розпоряджають у виборчій аґітації великими фондами.

ПРОБЛЕМА НАВЧАННЯ ПРО КОМУНІЗМ У ШКОЛАХ

Справа навчання про комунізм в американських школах не сходить із сторінок великих часописів. Ця ідея з'явилась давно. Вже кілька років тому теперішній високий комісар ЗДА у Німеччині, д-р Джеймс Конант, тоді, як президент Гарвардського університету, гаряче порекомендував навчання про комунізм в усіх американських каледжах. Цю ідею підхопила організація американських адвокатів Амерікен Бар Ассосіейшен і прийняла навіть відповідну резолюцію. Але водночас відізвались гостро критичні, а то й неґативні голоси проти такої ідеї. Які ж арґументи „за" і „проти"?

Прихильники „за" застерігаються відразу, що вони мають на увазі не навчання комунізму, а про комунізм. Себто, правди про те, що таке комунізм у теорії і практиці. Нині, мовляв, світ є поділений на дві панівні ідеології і дві найбільші великодержавницькі сили. Між отими світами йде війна, — тепер холодна, з гнітючою перспективою перетворитись в гарячу. В кожній же війні, у кожній боротьбі, у кожному спорі, у кожній полеміці перевага є по стороні того, хто краще знає свого противника. Тому докладне, правильне й основне знання всього, що торкається комунізму, його теорії і його практики, є необхідне для правильного поборення комунізму. Наприклад, наскільки сильнішою, успішнішою і небезпечнішою для комуністів була б американська контр-пропаґанда, коли б вона орудувала цитатами з творів комуністичних божків, коли б вона вміла відразу бити комуністів їхніми власними арґументами, вказуючи на прірву між словами й ділами комуністичних вождів і на суперечності в самих вченнях комуністичних теоретиків! Нема чого лякатися навчати молодь про комуністичну теорію і практику, так само, як минулися ті часи, коли вважалося незручністю навчати молодь, що таке полові недуги або рак: знання *небезпеки є найкращою ґарантією, що омниється небезпеку.*

Від науки про полові недуги чи рака ніхто ще сам не захворів — кажуть противники такої ідеї. А від науки про комунізм не одному недотепному, замало духово оформленому школяреві грозить, що він може захворіти — читали ми недавно у статті на цю тему професора Нюйоркського університету Сіднея Гука в магазині „НИТаймсу". Бо комуністичні теорії звучать принадливо, тим паче, що вони барвисто прикрашені демагогією, в якій на всилі добре орієнтуватись і правильно її розшифровувати молода людина. Очевидно, комуністичні твори будуть відповідно інтерпретовані викладачами, але ж відома річ, що в ніодній високій школі нема такого дива, щоб усі студенти дивились на даний предмет виключно лише крізь призму свого професора, тим паче, що ніодин професор не всилі охопити — навіть просто через замалу кількість годин — цілість величезного змісту даного предмету. І коли молоде покоління має виховуватись в переконанні, що комунізм — це зло, що це отрута і що треба боротись із комунізмом на кожному кроці й усіх ділянках життя, то навіщо впроваджувати до домів комуністичну літературу й казати молоді читати її?!

Обидві сторони мають логічні арґументи. Прихильники навчання про комунізм не залишають арґументів своїх противників без відповіди. Вони кажуть: все одно, з формальним чи без формального навчання про комунізм, і так уже при навчанні про новітню історію, економіку, філософію й соціологію — студенти мусять стрічатися з деякими фактами й датами з історії комунізму. Відомості про „Капітал" Маркса чи Комуністичний Маніфест належать до загальної освіти людини, так само, як загальноосвічена людина повинна знати про різниці між Леніним, Троцьким, Бухаріним, Сталіним і Маленковим. У кожній же справі ліпше знати основно й джерельно, ніж поверховно і баламутно.

Обидві сторони, повторюємо, мають на оборону своїх поглядів у цій справі поважні арґументи. Однак справа найскладніша тим, що вона не вичерпується принциповим рішенням, чи треба навчати молодь про теорію і практику комунізму, чи ні. Бо, коли б, напр., прихильники такого навчання взяли верх, то негайно виринають дальші сумніви: хто має вести таке навчання, і як його мається вести? На ці дві справи є теж різні погляди. Одні кажуть, що наука — це річ професорів і в даному випадку це річ економістів. Другі палко заперечують: ціль такого навчання є, мовляв, закріпити в молоді прив'язання до демократії, отже соціяльно-економічні доктрини комунізму мусять знаходити викладовців тільки в особах чільних демократів. Це тісно в'яжеться з способом навчання про комунізм. Одні кажуть — демократія не може наслідувати кепських комуністичних взорів і тому наука в *ЗДА не може подаватись за совєтським зразком* — односторонньої пропаґанди. Тому, в ім'я наукової правди і безсторонности, й навчання про комунізм мусить вестись строго за критеріями наукової правди. Але ж таке ставлення справи викликує відразу сумнів: як можна викладати правду про комунізм, коли згори не ставити тези про його зло, зло в теорії і ще гірше зло у практиці, себто, коли відкинути всяку тенденцію, як критерій „ненауковий"?!

У цій дискусії перевагу мають ті американці, які твердять: комунізм перестав бути академічним питанням. Він став суто-практичним, суто-реальним питанням бути-небути вільному світові. Тому й навчання про комунізм мусить вестись виключно лише під кутом практичної доцільности: закріплення демократичного світогляду в молоді і поглиблення переконання, що комунізм є катастрофою світу. Тому навчання про комунізм мало б тільки тоді глузд, якщо була б ґарантія, що всі вчителі — це рішучі противники комунізму, і якщо була б згори виготовлена методика навчання того предмету, з основною метою здерти маску з комунізму й загартувати молодь перед небезпекою комуністичної зарази. Коли б не було згори ґарантій, що навчання про комунізм виключає шкоду для молодих душ, тоді нема чого пускатись на такий експеримент.

„НЕСПОДІВАНИЙ" ГІСТЬ В КАВАРНІ „ВАРШАВА"

Совєтський часопис німецькою мовою „Теґліхе Рундшав", який виходить у східньому Берліні, розпливається в тоні „тьоті Моті" над екскурсією Молотова по східньому Берліні. В згаданому часописі читаємо:

„Це не було ніяке чудо, що 7 жовтня після полудня в усіх приміщеннях каварні „Варшава" панував прекрасний настрій. Бо народини Німецької Д е м о к р а т и чної Республіки можна гідно святкувати тільки на найкращій вулиці Берліну. І коли здавалося, що вже не може бути більш піднесеного настрою серед щасливих та життєрадісних людей, тоді на алеї Сталіна затримався цілий ряд великих совєтських авт. Це В. М. Молотов відвідав каварню „Варшава".

Нашвидку (Молотов прибув „несподівано") приготовила управа каварні окрему кімнату, але В. М. Молотов цього не прийняв. Не окремо, але серед каварняних гостей хотів він посидіти. Негайно і з найбільшою ввічливістю зсунено три столи докупи, для чого деякі західньоберлінські гості радо відступили свої місця. В той час, як кельнери побігли до буфету, щоб принести каву і спеціяльний варшавський торт, всі приявні забули про свою каву і почали щиро та сердечно вітати провідника совєтської делеґації і його приятелів. Нараз мала дівчинка вирвала з рук своєї матері китицю квітів і передала їх В. М. Молотову в імені всіх гостей. Дорогий гість прийняв з вдячністю ці квіти.

В міжчасі управитель каварні приніс книгу гостей і попросив високого гостя вписатися в цій книзі. І вже хотів був Молотов покласти свій підпис, як Вальтер Ульбріхт (один із східньонімецьких лакеїв Москви — прим. складача) попросив, шуткуючи, спробувати перед тим, чи добра кава. Як смакувала йому кава — найкращий доказ на це є факт, що від четверга в книзі гостей каварні „Варшава" під підписом польського прем'єр-міністра Циранкевича видніє підпис: „Фройндшафт! В. Молотов. 7. X. 1954".

Так розписав совєтсько-німецький часопис про „найбільшого приятеля німецького народу".

Не від речі буде познайомитися з репортажем західнього тижневика „Ді Цайт" про цю саму подію, тобто про відвідини Молотовим східнього Берліну:

„Алея Сталіна, 7 жовтня. На пішоходах товпиться народ. Доми прикрашені червоними, дещо злинялими, прапорами, які вже 27 разів цього року мусіли повівати на хвалу Москви.

Цим разом зрезиґнували аранжери з маршових колон, бо це „свято миру і радости". І тому вийшов з цього ярмарок, подібний до мюнхенського „Октоберфесту". А ще до цього забаглося Молотову поглянути на „щастя та радість" німецького народу. І коли він виліз на трибуну на площі Маркса - Енґельса та почав говорити на „общепонятном язикє", то вийшов пшик, бо біля його трибуни народ не товпився і не було транспарентів „Далой американській імперіялізм!" та ін.

Атракцією дня не були голосні оркестри та танки на линвах, ані навіть вуджена риба та банани. Сенсація, від якої заніміли східні берлінці, надходила з Штрасбурзької площі. Біля двох тузенів панів у цивільному одязі, скручують в алею Сталіна, і всі привітно усміхаються. Якийсь юнак верещить: „Дивися, цей з носом, то Молотов!" — А його приятель, стукаючи пальцем в чоло, завирокував: „Чоловіче, а де „вопо" (поліція").

Юнак, який верещав, мав рацію. Це був Молотов. Синявий плащ і сірий капелюх. Біля нього три юначки-піонерки, яких він обняв з батьківським усміхом, на взір Сталіна чи Гітлера. А за ним східньонімецькі „проміненти" і товпа молодих „людей". Що це за „люди" — всі знають. Вони мають дивний звичай, тримати руки в кишенях. А як товпа очуняла з остовпіння", то дехто крикнув: „Фройндшафт!" По якомусь часі спрямувала група враз з Молотовом свої кроки до каварні „Варшава", а ми залишилися біля дерев'яної буди з віденськими ковбасками. Біля нас замовила якась жінка пару ковбасок з муштардою і, звертаючися до нас, додала: „Сьогодні правдивий цирк ,правда?"

Нестор

„СПІВІСНУВАННЯ"

(Лист із Лондону)

Все нові „модні слова" появляються в політичному ужитку Західньої Европи. Наймодніше тепер слово — „коекзистенція" (співіснування"). Мова йде про мирне і нормальне співіснування двох протилежних половин, на які розділився світ: між половиною вільного, демократичного (з деякими вимками) і другою частиною — диктаторською, тоталістичною, під знаком комунізму.

Про „співіснування" пишуть і говорять і в Лондоні і в Москві і в Пейпінґу. Але чи однаково розуміють це співіснування в країнах вільних і в державах совєтського бльоку? Гляньмо на факти. Москва своєю хитрістю і віроломством прилучила до неї раніше поневолених провінцій також половину Европи після другої світової війни, аж до ріки Ельби. В новоздобутих колоніях Москви заведено большевицький режим. Ці провінції Москва міцно тримає і не допускає ніяких розмов про вільне голосування та виявлення, чого бажають наради. Навпаки, Москва зовсім не приховує свого наміру — поширити свою сферу далі на захід. Тут надії Москви на її аґентури — „національні" комуністичні партії — у Франції, в Західній Німеччині, в Італії і в інших країнах. Отже з московського становища „співіснування" є тимчасове, до „слушного часу" ,коли так чи інакше комуністи мають захопити владу в „капіталістичних" країнах. Комуністична теорія твердить, що в відносинах держав „пролетарської диктатури" та країн „капіталістичних", може бути „передишка", але боротьба між цими типами держав неминуча і ця боротьба мусить скінчитися перемогою большевицької системи.

Прихильники „коекзистенції" у вільних країнах приймають думку про „співіснування" як щось довготривале. Тут люди готові помиритися з тим, що на схід від залізної заслони пануватиме комуністична диктатура, поки диктатурам „не набридне". „Співіснування" в очах західньоевропейських політиків — це віддання всіх народів за залізною заслоною „у вічне і спадкове володіння" Москві, на основі визнання того режиму, який Москва над тими народами встановила.

Звичайно, свіжосовєтизовані народи цією політикою західніх урядів дуже огірчені. Але ми, українці, добре знаємо, що живе тіло нашого народу вже ділила „залізна заслона" з р. 1921 (Ризький мир між Польщею і Росією). Тоді всі польські партії були гарячими п р и х и льниками „мирної коекзистенції" з большевицькою Москвою. І коли б Москва в союзі з Берліном не напала була на Польщу в 1939 році, то й досі варшавські політики вихваляли б Ризький мировий договір, як найліпшу ґарантію „коекзистенції" Польщі і комуністичної Росії...

П. А.

Д-р Володимир Е. Голіян,
вільно практикуючий вет. лікар в Мелрозе, Мінн.

ВЕТЕРИНАРНІ ЛІКАРІ В ЗДА

Ми напередодні нового академічного року. Виринає питання студій для нашої молоді, яка повинна зайняти наші місця, коли ми відійдемо, і скріпити наші теперішні ряди, вдячної професії ветеринарного лікаря, яка з кожним роком набуває більшого значення й поваги в країні нашого поселення. Професія ветеринарного лікаря — одна з найрентовніших професій у нашій країні.

З кожним роком більше число ветеринарних лікарів закінчує університетські студії, а проте різниця між чимраз більшим запотребуванням і критичною надвишкою ветеринарних лікарів стає поважною проблемою. Значення професії ветеринарного лікаря, як сторожа і захисника вітальної ділянки народної економії, набирає дедалі більшого значення. Незвичайно важлива проблема хвороб тварин, які забирають з кожним роком більше жертв, з одної сторони, і кількість лікарів, з другої сторони, стоять в яркій диспропорції. Нижче подаю дані за статтею д-ра Р. Тюрка: „Наслідки хвороб у тваринній продукції" (п. з. „Ветеринар" 7,248).

Згідно із річним зіставленням Служби Перевірки М'яса Бюра Тваринного Промислу за рік 1952, 80% забитих для споживання тварин перейшло федеральну перевірку м'яса. Із загального числа 92,499,755 перевірених забитих штук, 311,488 піддано знищенню, як м'ясо, непридатне до споживання. До цього числа треба додати ще 2,072,558 штук, у кожної з яких піддано знищенню лише певну частину, непридатну для споживання. Заразливі недуги, новотвори, септичні стани — були головною причиною непридатности м'яса забитих тварин.

Для прикладу: 1,819,993 телячих і коров'ячих печінок знищено з причини мотилиці, гнійних боляків. Ці всі тварини продали на заріз фармери в добрій вірі, що продають здорові тварини. Важко збагнути, яка кількість тварин гине рік-річно по фармах внаслідок недостачі відповідної лікарської обслуги. У кількох лише випадках, як у випадку бруцелльози (хвороби Банга) інфекційне запаленя вимени, везикулярна екзантема свиней і ін. — річні втрати досягають соток мільйонів долярів. Гудсінґ з Індіяни устійнив, що в р. 1951 втрати, спричинені убитком тварин внаслідок інфекційних недуг, досягнули — , 2,791,000,000 долярів. Ця сума втрат не включає втрат, спричинених зменшенням продукції через сповільнення росту тварин внаслідок різних паразитарних інвазій у тваринництві. Загальні річні втрати, спричинені недугою Банга (передчасні породи телят), за справозданням Народної Ради Досліджень (Нешенел Рісердж Консіл), становлять 100,000,000 долярів. Відома хвороба домашньої птиці (Нюкастел Дісіс) спричиняє річні втрати в сумі 40,000,000 дол. Тваринництво ЗДА представляє вартість 14 більйонів долярів, а треба взяти ще під увагу вартість продукції, яка виносить дальших 8 більйонів долярів.

Коли глянемо на цю багату ділянку народного господарства, наражену рівночасно на так великі деструктивні чинники, і як противагу їм — лише кілька тисяч ветеринарних лікарів в обороні підставових джерел національного існування, то чи можемо сказати, що маємо забагато ветеринарних лікарів у ЗДА?

Е. Гайдарівський

НЕПРОШЕНИЙ ГІСТЬ

(Оповідання)

(14)

Іван помітив сіру смужку між віконницями. Почало світати. І тоді він заснув, а як прокинувся, то в кімнаті було вже видно, дощ не торохкотів, а тополі на вулиці шуміли ще дужче, ніби вітер намагався повиривати їх з коренням. Одягнувшись, Іван пройшовся по кімнатах. Не було нікого. У кухні стіл був накритий поверх посуду обрусом, а на обрусі лежав папірець, списаний рівненькими рядками виточених букв: „Іване Панасовичу! Тут, на столі, Ваш сніданок. Господарюйте самі. Я з Карасиком пішла на роздобутки, по крамницях. Сподіваюсь на дванадцяту бути дома. Прошу Вас дуже, не залишайте хати, поки ми не повернемось, бо можуть нас обібрати злодії. А також хочу ще раз побачитися з Вами. Разом пообідаємо. Пліточка".

Саме годинник із гусячим сичанням хрипко вибив дев'яту годину. Цілком зрозуміло, Іван чекатиме на Пліточку. На саму згадку про цю милу жіночку з її незникаючою усмішкою, з її хитрувато примруженими карими очима Іванові стало приємно і він теж осміхнувся. З Пліточкою Іван поговорить одверто. Розповість і про себе, і висловить, хоч і неприємну їй, свою думку про брата.

Їсти не хотілось. Іван ще трохи походивши по кімнатах ,надумав таки полізти на горище. У коморі піднявся сходами до ляди й відкинув її. Ляда впала з таким грюкотом, ніби вибухнула давно набита рушниця. На горищі відразу було майже темно; два віконця в причілкових стінах не могли освітити як слід просторе приміщення. Але очі поволі призвичаювались і перед Іваном виникало речей все більше й більше, — стояли скрині, старі меблі, рами й одвірки із старої хати, що її колись батько розібрав ще не за Іванової пам'яті, висів навіть хомут, хоч батько ніколи коня не мав, з кутів визирали пляшки й пляшчинки, віджилі чайники, виварки з подіркованими рисою боками, вазони, стоптані черевики й інший мотлох, збережений з давнього часу невідомо нащо. Усі бантини були обвішані лантухами, торбами, вузликами і пакунками, що звисали, мов плоди з гілля. Іван перещупував усе, що висіло на бантинах, і руки його натрапляли то на куряче пір'я, то на якісь трави для пахощів, трави для ліків, чайні трави, відчували на дотик ганчір'я, насіння, але не могли знайти того, що шукав, — колекцій його не було, ані камінців, ані куль, а головне зникла література днів революції, що вабила до себе передусім.

Він перевірив кожен клунок і кожен вузлик, від першої з двору й останньої від вулиці бантини.

— Нема, — сказав Іван вголос, ніби перед кимось виправдувався.

Ще б можна було покопатися в скринях і скриньках, але вже не хотілося, надто багато порохів. І раптом Іван здригнувся. Поміж дерев'яччям, що захарастило увесь куток горища, він побачив два величезних черевики і заголені ноги людини .Жахом пойнялося його обличчя. Під дровами лежить заховане мертве тіло. Не міркуючи над тим, звідки тут міг узятися мертвяк, Іван тремтливими руками жбурнув додолу двері з одвірками, і перед ним з'явився курінь, чи навіть кімнатка з ліжком і стільцем, а на ліжку напівлежала, обіпершися на лікоть, людина, що витягнула поперед себе довгі ноги, жива людина з гарбузоподібною жовтою головою, цілком голою, без найменших ознак рослинности. Очі тієї людини сміялися, ніби вона грала з Іваном у піжмурки й заховалась у таке містечко, де була певна, що її ніколи там не знайдуть, але Іван таки знайшов і тепер доведеться Іванові ховатись, а людині тій розшукувати його. Який же ти й спритний, — казали її очі, дивлячись на Івана, — і тут мене викрив!

— Дядьку Прокопе! — пізнав Іван у тій людині свого рідного, оплакуваного в душі і обжалуваного дядька, і від несподіванки позадкував, ніби якстій зіткнувся з упирем.

Дядько Прокіп всівся зручніше, адже не випадає перед гостем розкинутись, як десь під копицею; він спустив ноги з ліжка й пообсмикував закочені халоші штанів.

— Прошу сідати в моїй господі, — показав він поглядом на стілець.

Іван не сів, а ніби зсунувся спиною по дошці. Він зрозумів усе, що відбувалося в цій хаті, всю глибочінь братової трагедії, його переживання, що приховувались натягненою на себе машкарою блазня. Якби Іван знав, де Віктор працює ,то злетів би з горища й подався до нього, щоб обняти його й сказати три слова, тільки три слова: „Врате мій, рідний!"

— Оце ми з тобою, Іване Панасовичу, і погомонимо про людину, — схрестивши руки на грудях і дивлячись ясними, мудрими очима на небожа, мовив дядько Прокіп. Очі його оживляли завмерлу пожовклу шкіру обличчя, що давно не було під подихом свіжого повітря і променями сонця. Дядько був подібний до тепличної рослини, або вірніше, він був подібний до самого себе, до в'язня. — Учені доводять, що людина колись була звичайнісіньким звірем. Нехай воно й так. І що людина перетворилася на людину, завдяки тому, що навчилася орудувати каменем. Нехай воно й так. Людина розвинулася настільки, що опанувала землю і повітря, воду і надра, і намагається заволодіти всім небом із сонцем ,місяцем і зорями. І це так. І що більше людина розвивалася і що більше проявляла свої здібності, то далі вона відходила від звіра. Відходила, але не відійшла. Вона пізнала любов до ближнього, вона відчула в собі відразу до крови, вона виплекала в собі почуття краси, і здавалося, коли б людина і далі себе вдосконалювала, то звір у ній був би убитий остаточно і вона б перетворилася на ідеальну істоту, якою ми собі уявляємо янголів. Далеко ще до того було. Дуже багато ще є залишків звірячости. Всілякі убивства, як на війнах, так і в підвалах або на рогах вулиць, потім грабунки, крадіжки, жадоба, ненависть, злість, заздрість і навіть ревнощі — це все не янгольські пристрасті, це все — ознаки звіра. Але людина прямувала вперед, сама собі вишукуючи напрямок, на її думку, доцільний і непомильний. Дійшла вона до нашого часу і почала розглядатися навколо, сама себе запитуючи: а куди ж далі? І погляд її зупиняється на гарній лощині, зарослій м'якою травою. Навколо нетрі, скелі, хащі ,а поміж тим усім лощина. Людина звертає до неї й мандрує собі, не помічаючи того, що лощина та не що інше, як стара дорога, поросла травою, що ледве приховує сліди ніг. Людина крокує, але куди? Назад, у прірву, в свою первісність. І звір підніс свою голову, звір спонукує людину поважати силу і нехтувати духа. Все, що було створене проти звіра, людина почала нищити й топтати. Їй уже не потрібна ні релігія, ні церква, ні мистецтво. Вона покищо визнає науку, та й то лише ту, яка скріплює сили, а поборює духа. І вже людина відмовилась від любови, вона збайдужніла до крови, вона втратила почуття чести й совісти. І за кількасот років усі здобутки загинуть, а вдосконалення зітруться і до хижаків долучиться ще одна відміна дикого двоногого звіра, що називався колись людиною. Так може бути.

— А може й не бути?— спитав Іван.

— Може й не бути.

— Бог?

— Якщо він не відцурався нас.

— А це може бути?

— Бо людина себе уявила богом.

— То до кого ж нам звертати очі? До диявола?

— Звір, що в людині, і є диявол. Хто тільки на себе покладається, той покладається на свого звіра. Він опиниться в прірві.

— А деж порятунок?

РЯТУЙТЕ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ Й РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НИХ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Василь Мудрий

НА ПОПЕЛИЩАХ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

(У 35-ліття української національної катастрофи 1919/1920 р.)

(1)

I.

Український нарід 35 років тому, був не тільки у важких судорогах фізичної втоми, вичерпання та кривавлення, але й небувалих досі у цьому столітті духових потрясеннях. Їм підлягали не тільки активні революційні діячі, але й т. зв. невтральні, яких у Східній Україні було тоді дуже багато. Правдиву, глибоку трагедію переживали українські провідні, державнотворчі чинники; а завершували її тисячі-тисячі безіменних тепер українських героїв, тих воїнів, що на жертовник національно - державного визволення клали своє життя, давали свою кров, жертвували своє здоров'я і своє мучеництво.

Тепер, коли ціла українська нація опинилася під залізним чоботом червоних кремлівських тиранів, варто згадати, ті „переоцінки" положення і обставин, зміни світоглядів та ідеологій, що їх проходили цілі групи тодішніх революційних українських діячів, а між ними і наші „велитні", вчорашні творці української державности. Варто згадати і про творення нових ідеологій та орієнтацій на еміграції під час катастрофи і по ній. Все це народилось й виростало буквально на попелищах української національної революції.

Коли зважити, що десять років тому дуже малесенький і незначний відсоток українського народу залишив українську землю і подався на Захід, щоб шукати нового життя серед вільних народів та використовувати всякі можливості для організації допомоги своєму народові, то й для тієї еміграції варто дещо пригадати з того часу.

Може така пригадка стане для декого спонукою до того, щоб призадуматись над дечим, ось хоч би над нашою національною вдачею, що проявилась у таких прикрих формах під час національної революції. Може деякі моменти цього минулого спонукають декого зробити відповідні висновки з цього й для себе.

II.

Ще лилася українська кров в обороні молодої української держави, а вже зневіра закрадалась у лави тодішніх українських політичних організацій. Партія українських соціялістів - революціонерів роздвоїлась. Її ліве крило перейшло на комуністичні позиції і скоро опинились у КП(б)У (комуністичній партії большевиків України). Те саме сталось і в Українській Соціял-Демократичній Робітничій Партії. В ній теж появилося ліве прокомуністичне крило, що теж знайшло шлях до КП(б)У.

Але на тому не кінець. Такі політичні „еволюції" мали свій шкідливий вплив і на армію, бо і в ній були між поодинокими „отаманами" ліві, напр., голосний свого часу от. Волох, який перейшов зі своєю військовою формацією до комуністів. Про інших політичних військовиків, як от. Григоріїв та інші, прикро й згадувати. Вони своєю поведінкою, зрадою армії У. Н. Р. не тільки послаблювали її бездатність, але й деморалізували армію, нарід і свої власні військові частини.

Не краще ділялось і на еміграції. Для прикладу спинимось на двох постатях нашої революційної доби. Це не абиякі постаті, — Михайло Грушевський і Володимир Винниченко. Нема сумніву, що Михайло Грушевський був великим істориком, істориком, що створив цілу школу. Але українська національна революція винесла його на вершини української національно-державної політики. Він був головою Української Центральної Ради від її початку й до кінця. В тому характері він був президентом Української Народної Республіки. Але незалежно від того М. Грушевський був на Україні безспірним авторитетом для всього тодішнього українства. По розв'язанні німецькою окупаційною армією Центральної Ради, Михайло Грушевський вже не довго був на Україні. Він виїхав за кордон і осів у Відні. Тут видав деякі свої публікації, в яких унагляднювалась його еволюція вліво. Від вересня 1920 р. він почав публікувати свої статті у журналі „Борітеся — поборете", що був органом українських есерів на еміграції.

Це було по підписанні відомого Варшавського договору. М. Грушевський оголосив статтю п. н. „Між Москвою і Варшавою". В ній між іншим писав: „Український народ не обстояв у час свого політичного й національного існування, не витворив і не використав цих форм для економічного й культурного життя. Тепер, коли світова революція кличе народи на розв'язання великих соціяльних проблем, на творення соціялістичного господарства, безклясової держави, наш народ мусить прихапцем, принагідно, не відтягаючи в цей бік занадто багато енергії й уваги своєї та чужої, старатись забезпечити собі політичну незалежність, розв'язати національне питання". А далі він пише: „Виносити національні домагання тепер, коли в широкім світі з національними гаслами носяться й ними спекулюють головно реакційні елементи, це робитиме кепську репутацію". Він бажає „ввести Україну на шлях світової революції", при чому думає, „що зневтралізоване і взяте за скобки заможне селянство" є „активною контрреволюційною силою". Він доходить до висновку: „які б не були помилки большевицьких провідників в українській політиці, як би не вилазила українцям боком діяльність їх агентів на Україні, належить усяко оминути конфлікту з большевизмом, шануючи загальнолюдську вагу соціялістичної революції, котру веде він".

(Продовження буде).

Степан Куропась

ПО ЮВІЛЕЙНОМУ З'ЇЗДІ ОДВУ

З черги 19-тий З'їзд Організації Державного Відродження України (ОДВУ) відбувся під **знаком 25-літнього ювілею Організації. Готель Мек-Алпин** в Ню Йорку під час свят Лейбор Дей зароївся від делеґатів і гостей, що від Міннеаполісу по Ню Йорк приїхали на З'їзд. Звичайно так буває, що з віком організації чи установи приходять до керми нові, молодші люди, вибиваються на керівні пости по громадах нові імена. На з'їзд приходять сварі ветерани, що вже „підтопталися" і нові, що ще повні сил. Так було і на З'їзді ОДВУ. Окремо згадаю тих, що тому 25 родів взяли на себе провідні ролі і важку працю створити в Америці запільну базу для Воюючої України. Такі бази мали під час своїх визвольних змагань інші народи, такі бази мають тепер всі ті, що живуть поза залізною заслоною. З різних громад Америки засіли в почесних двох рядах такі люди, як Іван Попович, М. Декан, Ст. Левкут, В. Калина, Ю. Федусь, Степан Коцюба, М. Пасічник, Ст. Куропась, д-р О. Грановський, О. Череватюк і інші, імен яких не пригадую. Це далеко неповний актив з-перед 25 літ. Бракувало багато людей з відомими іменами, які або „встоятись не мали сили", не видержали на раз занятих позиціях, або зі страху якогось, перед кимсь (може й своїми жінками) усунулися від праці. Бо „розколу" ОДВУ не зазнало, воно лише ослабло під ударами чужих сил, які вдаряли всім, що мали. І так тріснув запільний український фронт на шкоду визвольній справі. Тріснув, заломився, але не розлетівся. Державея так довго, доки не прийшла відсіч. А вона прийшла у формі нової іміграції. На З'їзді, про який пишу, на 104 делеґати було 80 вже з нової фази іміграції. Треба ще ствердити, що на З'їзді було й українське жіноцтво, без якого жадні більші імпрези ОДВУ не могли обійтися. Була й молодь тут роджена. Правда, не багато, бо нема в нас таких витривалих, але була. Поповичів з Рачестер чи Клівленду не багато. На конвенційній залі, Центральна Управа виставила масу різних знимок з наших громад — з життя ОДВУ. Пригадалися імена, люди, імпрези і слава, добра слава ОДВУ. Ті, що мали силу і відвагу видержати 25 літ в організації, можуть бути гордими, бо ОДВУ з історичних перспектив і 25-літньої діяльности в Америці було першим запільним аванґардом „Воюючої України. Слова „Воююча Україна" не є у нас нові.

Звітували члени Центральної Управи і делеґати з місць. З малих осередків, таких як Рачестер, Сиракюз, Ню Бронсвік, Честер, Алентави, і з великих міст, як Шікаґо, Дітройт, Ню Йорк, Филаделфія, Клівленд і Твін Ситіс. Звіт, як на рік 1953/54, імпозантний. Зріст в членстві і у числі відділів. Зріст організації тепер інший. Колись для слави, для бизнесу, для престижу, для конюнктури вступали до ОДВУ люди. Бились в груди, що в них добрі інтенції, що будуть працювати для добра організації і визволення України. Ті, звичайно, перші відійшли; ще не подув сильний вітер, як відпали і чекали катастрофи: мовляв — „ми врятовані".

Тепер не той настав час! Лише дійсно ідейні одиниці в рядах ОДВУ — нема вже масівки, тому і чисельний зріст не оперує великими цифрами.

дент Айзенгавер, і то не за

З'їзд привітав навіть президент Айзенгавер, і то не за підписом секретаря і не звичайними фразами, яких уживається в урядових привітах, а гарячими словами і признанням. Рівнож губернатор Дюї з Ню Йорку і кілька сенаторів не щадили слів признання. І зовсім заслужено, бо це не звичайна куртуазія.

Резолюції З'їзду — підтвердження давніх позицій, співпраця з УККА і ЗУАДКомітетом. Інакше й не може бути. ОДВУ все була за правопорядком.

На бенкеті — неофіціяльній частині З'їзду, розв'язалися більше язики. Люди почували себе свобідно. Були відчитані привіти від през. УНРади, О. Бойдуника, від полк. Мельника, від през. Ст. Витвицького й інших. Особисто з'явилися голова УНО Канади мґр. В. Гультай і делеґат Української Стрілецької Громади Канади п. М. Шарик. З Канадою все мала ОДВУ добрі зв'язки і Канада все присилала на З'їзд своїх відпоручників, і то важних і красномовних. Промови обох канадійців змістовні, до теми, а темою націоналістів Канади і Америки все було — спільно допомагати морально і матеріяльно визвольному фронтові України. Від УККА на бенкеті довшу промову виголосив п. Спринський. Першу привітальну промову на бенкеті виголосив перший голова ОДВУ проф. Григорій Герман, коротку, але змістовну про перші кроки ОДВУ, як нової організації. Представник братнього білоруського народу вітав З'їзд від Білоруської Ради.

На закінчення — хочу ствердити, що ОДВУ, як я його бачу, має дані до дальшого розвою.

Український Літературно Мистецький Клюб

Ню Йорк 149 2-ге Ев

Український Л. М. Клюб в Ню Йорку, спільно з Об'єднанням Письменників „Слово", 22 жовтня ц. р. улаштовує, у зв'язку з виходом по 20-х роках заборони роману „Місто" В. Підмогильного, в долішній залі Л. М. Клюбу, вечір, присвячений Валерянові Підмогильному.

Вступне слово про автора і про роман скаже Г. Костюк. Виступлять, крім того, Ю. І. Дивнич, Є. Маланюк та В. Чапленко. Початок о год. 8 вечера.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до УНСоюзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

Відсвятковано 25-ліття ОУН.

Двадцятп'ять років безперервної геройської боротьби Організації Українських Націоналістів з окупантами українських земель — це історичний факт для нас українців і фактор на міжнародньому форумі. ОУН є власністю цілого українського народу і все українське громадянство, без різниці політично-групових почувань, гідно відзначає Ювілейні Роковини.

26 вересня 1954 р. українці м. Рачестер відзначили 25-ліття ОУН величавою Академією.

Свято започаткувала п. Климців Американським Гимном, а голова Ювілейного Комітету, п. Гринів, у вступному слові, вказав на духові спорідження ОУН з американською організацією ОДВУ, яка через 25 років несе моральну і матеріяльну допомогу визвольним змаганням.

Коротку, але змістовну і добре продуману святочну промову виголосив представник ЦУ ОДВУ п. Шикерик, з'ясовуючи суть українського націоналізму, а п. І. Гошовська з правдивим артизмом виконала мельо декламацію „Молитва" Ю. Клена. Серед глибокої тишини під звуки мельодії „Аве Марія" зі сцени несуться слова молитви:

...„Над ними, Господи,
в небесній тверді
Простри Свої долоні
милосерні"...

Ансамбль бандуристів ОДВУ виконує 3 пісні: „Ой плужку", „У полі могила", і „Запорозький марш". Тут бачимо добру школу і дуже дбайливу підготовку. Дуже щиро вітає публіка, вперше на рачестерській сцені, нашого знаного тенора п. І. Гоша, який відспівав „Думу" — Гайворонського, „Долю" — Барвінського і „Дивлюсь я на небо" — Заремби, — а малі танцюристи зі школи п. І. Заболоцького виконали 3 танки: „Подільський козачок", „Гонить вітер" і „Гопак". На закінчення церковний хор „Боян", під управою проф. Цепенди, відспівав: „Слава Героям" — муз. Сметани, „Ой нагнувся дуб високий" — Гайворонського і „Боже Великий" — Лисенка. Свято закінчено Національним Гимном. — Заля виповнена по береги. — Заступлені всі українські Церкви і майже всі організації.

На Свято прибуло також делеґати ОДВУ і УЗХ зі Сиракюз.

До Ювілейного Комітету входили такі організації: Союз Українок Від 6, — Український Золотий Хрест, — Сестрицтво при Церкві Св. Покрови, — Брацтво Св. Йосафата, — Брацтво Св. Миколая, — Відділ Українськгоо Конґресового Комітету, — Відділ Об'єднання б. Вояків Українських Армій, — Об'єднання Українців Революційно - Демократичних Переконань, — Т-во Сприяння УНРаді, — Організація Демократичної Української Молоді, — Вільна Громада, — Хор „Боян", — Філія „ДОБРУС", — Молоді Українські Націоналісти, Організація Деоржавного Відродження України. **М. П.**

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ В НЮ ЙОРКУ

В днях 26 і 26 вересня 1954 відбулися в Ню Йорку Загальні Збори керівних органів Українського Технічного Інституту в Ню Йорку.

Як відомо з попередніх пресових повідомлень, професори УТГІ, згуртовані в Спілці Українського Технічно-Господарського Інституту в Ню Йорку, старалися довший час про леґалізацію УТГІ в Америці. Ці старання увінчалися успіхом. Рішенням з дня 11 серпня 1954 Рада Реґентів Університету Стейту Ню Йорк надала чартер вищому учбовому закладенню під назвою Український Технічний Інститут в Ню Йорку з двома відділами, а то: економічних і політичних наук.

Загальні Збори Спілки УТГІ під проводом Президії в складі: проф. Драбатий, проф. В. Приходько, проф. Нікішин, заслухали звідомлення голови УТГІ-Спілки проф. Якова Моралевича за час від 1950 до 1954, ректора УТГІ в Ню Йорку проф. С. Драгоманова, фінансового референта проф. М. Гавриленка та Контрольної Комісії (проф. д-р Е. Жарський). Після дискусії Збори ухвалили абсолюторію уступаючій Управі та заслухавши інформацій проф. д-ра Я. Зозулі про порядок переходу до нового правного стану Інституту, рішили передати майно УТГІ-Спілки Кураторії Українського Технічного Інститтуту в Ню Йорку і винесли постанову про ліквідацію Спілки.

Дня 26 вересня 1954 р. відбулося перше засідання Кураторії УТІ в Ню Йорку під проводом голови Кураторії проф. Якова Моралевича. Кураторія ствердила, що заснування навчального заведення під назвою Український Технічний Інститут в Ню Йорку вже наступило. Навчальні програми, правила прийому студентів, правила проходження курсів, оплати за навчання, були узгіднені в Департаменті Освіти Стейту Ню Йорк. Вони будуть оголошені вкоротці Адміністрацією школи в виді каталогу на 1954-1955 акад. рік.

Кураторія УТІ призначила на всеєок факультетських професорських рад цілу низку осіб на становища професорів, лекторів і асистентів Інституту, схвалила кошторис Інституту на осінній семестр 1954/55 та уповноважила Адміністрацію відкрити навчання в осінньому семестрі 1954/55 на першому семестрі, а в міру того, як буде достатнє число студентів, також на вищих семестрах.

Вкінці Кураторія обрала Адміністрацію Інституту в такому складі: почесний президент: проф. д-р Володимир Тимошенко, президент д-р г. к. Арнольд Марґолін, директор: проф. д-р Я Зозуля, скарбник проф. М. Гавриленко, секретар д-р Ю. Фединський. Кураторія ухвалила адміністративно об'єднати в перших роках обидва відділи під одним академічним проводом в складі: директор проф. д-р Я. Зозуля, заст. директора проф. Ю. Нещадименко, секретар про. В. Чапленко.

Навчання в Інституті зачнеться в половині жовтня 1954.

Ю. Ф.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ПОДЯКА

Управа „Українського Театру в Америці" оцим шляхом складає щиру подяку **Власникам** крамниці „ЕКО", 145 Second Ave., за безкорисне розповсюдження квитків на виставу „ТАРТЮФ".

Відмовившись прийняти належний відсоток крамниця „ЕКО" оплатила заготовлення афіші на цю виставу.

ЙОСИП ГІРНЯК.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 11.

П. Ярема, Ню Йорк	$25
І. Іваник, Елизабет	5
О. Плескун, Бронкс	5
Л. Яминяк, Ню Йорк	5
М. Козарійчук, Шікаґо	5
Д-р І. Іванець	5
М. Сухорський, Елизабет	5
А. Кіт, Шікаґо	5
Д-р Т. Артемович, Рачестер	5
Ю. Артюшенко, Шікаґо	5
О. Корновський, Реґо Парк	5
Д-р Б. Гарбовський, Ютіка	5
Д. Хрупалик, Гадлей Флс	5
Е. Мельник, Ню Йорк	5
Е. Демидчук, Гемілтон	5
Н. Семеґен, Дітройк	5
Т. Кузенка, Квінс Вілідж	5
В. Сметана, Кліфтон	5
Д-р Г. Чвартацький, Йонкерс	5
М. Завідняк, Шелтон	5
Н. Стешин, Бруклин	5
Н. Пугар, Міннеаполіс	5
О. Татомир, Брістоль	5
В. Труфин, Амстердам	5
М. Галькевич, Стретфорд	5
Е. Федишин, Ґаґаман	4
О. Фіріцак, Шікаґо	4
О. Бойко, Ню Йорк	4
Ф. Савчишин, Бруклин	4
Д-р Р. Василишин, Перрисбурґ	3
П. Войтович, Балтімор	3
В. Шевчук, Бріджпорт	3
Д-р А. Жуковський, Стіле	3
М. Коцюрка, Ню Йорк	3
М. Стиелович, Ню Йорк	3
Е. Федик, Джексон Гайтс	3
І. Миронин, Гейзел Парк	3
У. Яц, Бронкс	3
М. Сливинський, Гемфорд	3
Інж. О. Рапій, Сиракюз	3
І. Шиґера, Менвіл	3
Ю. Миронек, Він Дик	3
Я. Михайлович, Берривіл	3
І. Х., Клівленд	3
С. Яремішин, Амстердам	3
К. Гусак, Гадсон	3
Н. Варій, Стретфорд	3
Д-р М. Комарянський, Пеорія	3
Д-р М. Семчишин, Сиракюз	3
С. Кило, Мандевіл	3
А. К. Бурий, Янґстави	3
О. Д. Ліщинські, Нюарк	3
Л. Кузів, Виандотте	3
М. Вишичок, Коговз	3
Д. Ґорчаковський, Лафает	3
Г. Гис, Монтреал	3
А. Когут, Скач Плейнс	3
Г. Плетенецький, Е. Мідов	2.40
Д. Пенцак, Филаделфія	2.25
В. Білинський, Рачестер	2
І. Кузь, Кліфтон	2
З. Стефанів, Нюарк	2
К. Пастушак, Филаделфія	2
І. Шеґда	2
М. Рожок, Шікаґо	2
М. Яремич, Дітройт	2
Я. Бігун, Нюарк	2
М. Девальт, Гемтремк	2
О. Когут, Шікаґо	2
А. Сухий, Сентралія	2
А. і В. Пресковіч, Ансонія	2
О. Смаль, Шікаґо	2
П. Нієвич, Шікаґо	2
Я. Квачан, Шікаґо	2
Н. Паламар, Літол Фолс	2
О. Базарніцки, Амстердам	2
С. Гарасимів, Гартфорд	2
Д. Проць, Янґстави	2
В. Троцько, Сан Франціско	2
І. Білоус, Дітройт	2
Б. і І. Таран, Річмонд	2
Г. Коровицька, Клівленд	2
І. Романчук, Пасейк	2
І. Ковалюк, Перт Амбой	2
І. Давидчук, І. Тавнтон	2
М. Данько, Байон	2
М. Глов'як, Айова Сиі	2
М. Бойко, Шікаґо	2
В. Масляника, Ню Гейвен	2
І. Паратюкевич, Ню Йорк	2
М. Сидоренко, Бавнд Брук	2
Н. Савченко, Джерзі Сиі	2
І. Сердюк, Ню Йорк	2
Д-р В. Білецький, Баррон	2
Д-р О. Лебедович, Лапір	2
М. Масний, Ню Йорк	2
І. Мурінка, Обурн	2
П. Манченко, Ню Бритен	2
В. Чередарчук, Филаделфія	2
А. Стецик, Ню Йорк	2
М. Хухрай, Клівленд	2
Г. Кальман, Трентон	2
П. Й. Кова, Вунсакет	2
І. Криницький, Бруклин	2
Л. Колтунюк, Денвер	2
І. Кульчицький, Дітройт	2
Е. Лисняк, Ню Йорк	2
І. Заболоцький, Рачестер	2
М. Заклинський, Ню Гейвен	2
А. Артимович, Шікаґо	2
Т. Долішний, Бронкс	2
М. Гуща, Сент Пол	2
М. Максимів, Торонто	2
М. Олійник, Алтуна	2
Арх. о. П. Опаренко, Рачестер	2
О. Гарасовський, Шікаґо	2
В. Бих, Бруклин	2
Я. Зікало, Батте	2
І. Александер, Перрисбурґ	2
П. Ярмак, Ютіка	2
В. Любас, Шікаґо	2
Г. Савка, Ґарфілд	2
В. Ґоік, Патерсон	2
К. Фокс, Геркімер	2
Інж. П. Грабович, Ню Бронсвік	2
Д. Юрчишин, Брейнерд	2
С. Боднар, Ірвінґтон	2
В. Максимів, Голланд	2
М. Терлецький, Янґстави	2
І. Стеткевич, Дітройт	2
М. Марків, Шікаґо	2
Д. Попадинець, Монтреал	2
М. Барабаш-Левицька, Монтр.	2
Д-р Я. Пастернак, Торонто	2
М. Струтинська, Филаделфія	2
О. Стеткевич, Ню Йорк	2
Г. Гайдучок, Рачестер	2
К. Бородайко, Шікаґо	2
С. Н., Ню Йорк	2
З. і В. Теленко, Бріджпорт	2
Т. Янковська, Міннеаполіс	2
Д-р Р. Кічоровський, Ваш.	2
М. Корінець, Лос Анджелес	2
Я. Зубаль, Дітройт	2
В. Курилів, Садбури	2
В. Ганчук, Ляхіне	2
М. Баран, Джерзі Сиі	2
А. Корнило Джерзі Сиі	2
В. А. Кассараба, Оттава	2
В. Шеремета, Монтреал	2
А. Іванович, Еджвотер	2
Т. Шнур, Шікаґо	2
Я. Остапюк, Поукіпсі	2
І. Букоємська, Ню Йорк	2
М. Тарасюк, Клівленд	2
Прот. І. Лящук, Геркімер	2
Л. Гуменний, Джерзі Сиі	2
В. Васильків, Вотервліт	2
К. Оліяр, Тавнтон	2
М. Усик, Пітсбурґ	2
І. Шиян, Пітсбурґ	2
А. Баранник, Веллеслей	2
Р. Петрощук, Шікаґо	2
М. Ситник, Амстердам	2
К. Ших, Стеффорд Спрінґс	2
В. Дмитришин, Гаверстро	2
Д-р Ю. Вілик, Ню Гейвен	2
М. Кавка, Клівленд	2
М. Децик, Пітсбурґ	2
М. Гриценко, Бостон	2
В. Олексюк, Балтімор	2
С. Леськів, Нюарк	2
В. Карпюк, Парма	2
Й. Роніцки, Шаґкок	2
І. Вишинський, Бруклин	2
О. Каламін, Форесвіл	2
Я. Марущак, Дітройт	2
С. Мриглод, Нюарк	2
В. Коцелко, Гемтремк	2
С. Колодій, Ню Йорк	2
Й. Флис, Шікаґо	2
І. Солима, Сейр	2
Д. Мішанець, Олеан	2
П. Федаш, Йорквіл	2
І. Стефанишин, Бруклин	2
С. Ровдич, Маспет	2
Ф. Звір, Бруклин	2
А. Гудовський, Джексон Г.	2
І. Завадовський, Міддле Вілл.	2
Т. Кассіян, Бріджпорт	2
І. Пастух, Нюарк	2
М. Бучак, Скенектеді	2
О. Курко, Вет	2
О. Копистенський, Дорчестер	2
І. Назаренко, Елизабет	2
Й. Білинський, Коговз	2
Т. Гурка, Реґо Парк	2
Ю. Якимів, Гартфорд	2
І. Тарнавський, Пітсфілд	2
І. Яворніцки, Маспет	2
Грималяк, Филаделфія	2
Ст. Новоженюк, Филаделфія	2
М. Люба, Филаделфія	2
Ф. Юрів, Рачестер	2
В. Гладун, Рачестер	2
М. Цепух, Рачестер	2
Р. Филип, Байон	2
М. Юркевич, Нюарк	2
Ю. Павроцький, Бруклин	2
В. Михалишин, Шікаґо	2
Н. Микитин, Асторія	2
І. Стратичук, Ню Гейвен	2
Е. Білецький, Бруклин	2
І. Криплюк, Филаделфія	1.40
Ю. Шпак, Рачестер	1
О. Курман, Рачестер	1
Демчишин, Филаделфія	1
О. Бережницький, Филадел.	1
Данківський, Филаделфія	1
Б. Бровар, Гери	1
А. Бровар, Гери	1
В. Андрусяк, Гери	1
С. Дубіль, Филаделфія	1
Я. Підличак, Обурн	1
М. Шаран, Шікаґо	1
О. Шаланій, Клівленд	1
Н. Миськів, Бруклин	1
В. Черевко, Йонкерс	1
В. Сич, Еддистон	1
М. Новосад, Ню Йорк	1
Г. Рудник, Бабилон	1
І. Рихвіцький, Джерзі Сиі	1
А. Крітак, Кенільворт	1
Н. Н., Ню Гемпшір	1
П. Ревера, Ірвінґтон	1
О. Шумило, Ню Йорк	1
Т. Дзюбіна, Ансонія	1
Д. Біляк, Торонто	1
Ю. Санта, Порт Делгін	1
М. Патинок, Іст Гавен	1
Д-р Л. Смішко, Филаделфія	1
О. Стельмах, Балтімор	1
Г. Мурин, Гастінґс	1
М. Дорош, Торонто	1
П. Войтович, Дірборн	1
Т. Дуда, Филаделфія	1
А. Олійник, Ню Йорк	1
І. Гончаренко, Патерсон	1
Р. Олексюк, Бруклин	1
С. Олійник, Пітсбурґ	1
Разом	$ 395.05
Раніше проголошено	1,691.75
Разом вплинуло на фонд „Веселки"	$2,286.80

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Відділ 189 ім. С. Петлюри, повідомляє членів, що місячні сходини та побір вкладок відбудуться в суботу, 23-го жовтня ц. р., о год. 7-ій веч. в Укр. Клюбі при 1938 Germantown Ave. Проситься про чисельну участь. — П. Котельницький, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Збори Т-ва Зап. Січ, відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 22-го жовтня, о год. 8-ій веч., в Січовій залі. Всіх тих членів відділу, які не могли явитись на зборах минувшої п'ятниці з причини гурагану проситься прийти цієї п'ятниці і заплатити вкладки до Союзу. Рівнож на цих зборах можна зложити свою доплату до „Свободи" на видання „Веселки". — В. Гнатик, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому народові!

Спорт

ШІКАГО, ІЛЛ.

„ЛЕВИ" — „ІҐЕЛС" 2:3 (1:2)

Шікаґо, 17. 10. 54. — Несподіваною поразкою до „Іґелс" — наші „Леви" всупереч усім дотеперішнім традиціям (ми завжди вигравали до них!) — доказали, що „не все в середу Петра".

До речі: програні змагання, помимо слабої партії з нашого боку (одинокий Куцан виказував проблиски високо-кляснoї гри), треба вважати дещо нещасливим збігом обставин.

Поляки мали, щоправда, перевагу в першій половині — проте наші були абсолютно кращі в другій півгрі. Підворітні шанси 50:50. Вислід внічию був би властиво найбільш справедливим. Втрачені 2 точки, хоч дуже болючі — то все ж таки ще не похоронили зовсім наших шанс та надії на корону Н. С. Л.

Склад „Левів": Касіян, Тищенко, Мелешко, Кохапюк, Андрушко, Пундор (Гладкий), Маркевич (Ю. Куляс), І. Дахнівський, Куцан, М. Дахнівський, Стахровський (Лоско).

Ворота: Куцан 1 та І. Дахнівський 1.

Глядачів: коло 1,000.

Роман Дублянпця.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

УСК БРІДЖПОРТ — БВІ 7:2

Гартфорд. — Футболісти УСК Бріджпорт побили в першенствах І. Дивізії Стейту Конн. мурінську команду ВВІ рахунком 7:2 воріт. Ворота добули — Попель 3, Товпаш II — 2, Гора і Бурий по 1. Гра в Кені Парк належала до технічно кращої української команди. Вілканич оборонив мет карний. Ворота для ВВІ добув Кларк. Склад УСК Бріджпорт — Вілканич, Сумик, Ткач, Івашків, Товпаш І, Дажкун, Латик, Бурий, Попель, Товпаш II, Горань.

Богдан Прудиус.

КАНАДА

ПЕРЕД ФІНАЛОМ ПЛЕЙ-ОФУ

Торонто. — В дальшій серії розгривок за трофей Арнольда у групі В, де знаходяться обі наші команди, були такі вислідн:

СТ УКРАЇНА — УСК ТРИЗУБ 3:3.

Торонто. — Відплатні змагання за перший матч (виграв Тризуб 4:1) дали справедливу нерішену. Обі сторони могли добути більше воріт. До половини вів Тризуб 2:1. По зміні Україна ще два рази рівняла стан. Матч стояв на доброму поземі. Ворота добули Тризуб (Здріліч, Дмитрук), Україна (Габа), по зміні (Закалужний), на 3:2 Тризуб (Здріліч) та рівняє Україна (Лесюк). Глядачів ок. 1,000 осіб.

ВЕСТІНҐГАВЗ — УСК ТРИЗУБ 5:3.

Торонто. — Шанси Тризуба після втрати 3 точок сильно змаліли. До половини веде Тризуб 2:1 і заповідається на велику прогру Гамілтон. Здріліч та Еліот стріляють оба перші ворота для своїх команд. Дмитрук здобуває знову провадження — 2:3. Денис вікриває ще одну шансу Тризуба ставлячи нерішену 3:3. В кінцевих мінутах криття Тризуба вповні заломлюється і Вестінґгавз добуває ще двоє воріт. В другій половині ворота для противника добули: Мурдоч 2, і Доуґіл 2.

СТ УКРАЇНА — ВЕСТІНҐГАВЗ 2:1.

Торонто. — Чемпіон Н. Ліґи відплатився фабричній команді Гамілтону за поразку з перед тижня 0:5 — скромно 2:1, але загрозив Вестінґгавзові скорою елімінацією з гор за чашу Арнолда. На площі Україна через цілий матч краще веде пів-гру 1:0. Ворота добули Стецьків, Габа для України і Доуґіл для Гамілтону. Глядачів поверх 600.

УСК ТРИЗУБ — СТ. ЕНДРІЮС 4:2.

Торонто. — Вигра Тризуба дає наново вигляди на перемогу в секції Бродвю. Тризуб виходить на чоло табелі, маючи по 9 точок плюс з лідером Олстер. Хоча Ст. Ендріюс веде 0:1, то злучник нападу Тризуба Трескан стріляє ТРОЄ воріт і маємо 3:1. Ворота для Ст. Ендріюс добувають Парніл і Шміт по 1. При стані 3:2 Тризуб переважає, а Здріліч усталює вислід на 4:2. Найтвердшим конкурентом до виграшу пулі В має Олстер, ролі атакуючих сповняють ТРИЗУБ і Вестінґгавз, коли УКРАЇНА держить ключ до успіху всіх трьох перших і математично має шанси оборонити і в цьому році чашу Абнолда перемігши чергово Олстер і двічі Ст. Ендріюс.

УСК УКРАЇНА — ТРІКОЛОР 3:1.

Монтреал. — Новоприбулий з Англії змагун Степан Шило добув двоє воріт, побивши захист воротаря французів Верні. Напасник Тріколор Войзон знижує стан до 2:1 з гарної подачі Д. Лондона. Останні ворота для України добув Кратахвіл з вільного копу.

УСК УКРАЇНА — СТЕЛКО 5:2.

Монтреал. — Вигравши високо дальшу гру проти Сталко рахунком 5:2 Україна додержує кроку клюбові Вікерс в боротьбі за друге місце в першенствах Квібеку. Україна добула цифровий вислід зі стрілів Кратахвіл 2, Вратан, Палінський і Безпалюк по 1. Стелко — Мек Лечлін і Г. Шміт по 1. Вікерс переміг Кікерс 1:0.

Богдан Прудиус

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Австралії

СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

В Австралії зорганізовано Спілку Визволення України, яка має свої осередки в Сиднеї, Мелбурні, Аделяйді, й Канбері. При кінці цього року має відбутись Перший З'їзд членів СВУ. В австралійській пресі появились статті про працю СВУ.

У Франції

БУДОВА ХРАМУ УАПЦ В ПАРИЖІ

Голова Будівельного Комітету Храму УАПЦ в Парижі Петро Плевако повідомляє про стан праць цього комітету. Комітет зібрав понад два мільйони франків (6,000 долярів) та купив площу під будову церкви. Але до здійснення пляну потреба ще багато жертв і комітет закликає складати ці жертви всіх українців, в Европі і в Америці. — Комітет утворив спеціяльну технічну комісію, яка виробить умови конкурсу на будівлю храму. Комітет видрукував громоту-цеглину, яку починає розсилати всім тим особам, що вже заплатили за одну чи більше цеглинок. Одна цеглинка коштує 5,000 фр., або 5 англ. фунтів, або 15 долярів.

В Бельгії

ПРАВОСЛАВНІ УКРАЇНЦІ В БЕЛЬҐІЇ

Вісім осередків — парафій має тепер УАПЦ у Бельгії. Осередки Вам, Тертра, Гизі, Мораж і Реси обслуговує о. протопресвітер І. Бачинський, що працює на копальні, і у вільний час виконує душпастирські обов'язки та навчає дітей в рідній школі. Інший священик о. Мацак обслуговує Ліеж і парафії Зальдер і Зворгберґ в околиці Вінбурґу.

ОЛЕГ НИЖАНКІВСЬКИЙ В БЕЛЬҐІЇ

Баритон Олег Нижанківський прибув із Швайцарії до Бельгії, де виступав із власним концертом 15 серпня. Програма концерту складалася переважно із народних пісень, котрі були виконані дуже дбайливо. Із інших творів української музичної літератури дав він думи про Саву та Харка, композиції Лисенка. Широкий балядовий характер тих творів був уміло підкреслений, а піяніно, яке мало трохи звук спінетів чи клавецінів, мимоволі доповнювало те враження. Панна Ферherд Постіо, колишня товаришка консерваторії Олега Нижанківського, вжилася із тонким відчуттям в особливий настрій української пісні та причинилась чимало до загального успіху. Як завершення цілої імпрези відспівав він твір Остапа Нижанківського — „Відкрийте зінниці", — якого бадьорий та пробойовий характер оживив імпрезу, та „Засумуй трембіто" Нестора Нижанківського, що являється одною із перлин української співочої літератури і завжди робить потрясаюче враження та викликає тугу за Рідним Краєм.

Співакові вдалося полонити слухачів, мимо того, що вони були незвичні до того роду імпрез концертового характеру. На закінчення о. мітрат Бачинський подякував щиро співакові та бажав йому якнайкращого успіху.

В Англії

КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА В ЛОНДОНІ

Від 24 до 31 серпня ц. р. відбувся в Лондоні III Високошкільний Літній Курс Українознавства в Британії. У ньому взяли участь викладачі, що їх вислала Делеґатура Українського Вільного Університету у Франції: проф. Ол. Кульчицький (викладав про психологію совєтського терору), проф. Ю. Бойко (викладав про пропаґандивне використання Переяславського договору російськими большевиками), проф. О. Шульгин (висвітлив історичні відносини епохи Богдана Хмельницького), д-р М. Ковалевський (про національну політику в СССР), проф. Є. Ґловінський (про совєтську економічну політику). З кіл студентів були дві доповіді: Яр. З. Пеленського і Всеволода Мардака на тему „Українська проблема в світлі відносин між Заходом і СССР".

В Арґентині

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА Б. І О. КРЮКОВИХ

В понеділок 23 серпня ц. р., в ґалерії Мюллера було маленьке свято української культури, що зібрало чимало нашої інтеліґенції, яка цікавиться проявами мистецького життя — наші відомі мистці п. В. Крюків і його дружина, що виступила під іменем О. Ґурської, відкрили виставку своїх творів: пані О. Ґурська виставила 12 образів, переважно квітів та т. зв. „натюр морт", і п. В. Крюків — 17 образів різної тематики, включно з одним „українським краєвидом", в якому на першому пляні підноситься журавель колодязя з кількома постатями селян коло нього, а далі дерева, коні.

У протилежність до своєї попередньої виставки, цього разу наш мистець, замість шукати надхнення в датніх школах минувшини, шукав виразів своєї творчости у формах і мотивах модерного мистецтва. У цьому відношенні особливо вдалі здаються його „Старий пастух", незвичайно характерний в усій своїй поставі на тлі невиразної далечини; „Дві сестри", — образ м'якої композиції і лагідного настрою, і „Нічний локаль", що напівосвітленими, ніби завуаленими постатями, прекрасно віддає настрій і зміст к а ф е ш а н т а н н о ї атмосфери.

● **У Дюссельдорфі**, в Північній Вестфалії, арештовано 20 членів таємної комуністичної організації німецької молоді.

● **Артист Ґрагам Сатерленд** малює з Черчела портрет, і маляр заявляє, що такого „трудного" і невдячного об'єкту ще не мав: Черчил не тільки раз-у-раз змінює вираз обличчя і не має терпцю спокійно сидіти, але, як маляр-аматор, дає „поради" артистові, а вночі, потайки, „поправляє" намальоване.

● **Червоний Китай** закупив 10,000 коней у сусідній „народній" Монгольській Республіці, що належить до складу СССР. Цих коней будуть розділювати між селяни. Кінь в комуністичному Китаї все ще є головною тягловою силою при обробітку поля і в комунікації.

● **„Червоний єпископ"**, як називають єпископа з Кентербері Джонсона, виїхав на 5-тижневі відвідини до Совєтів. Він заявив, що цікавиться головно справами освіти і церковними відносинами в ССР. Ще недавно Джонсон рішуче заперечував, начеб то він мав особливі симпатії до Совєтів.

Посмертна Згадка

ОНУФРІЙ КОЛІСНИК, член Б-ва св. Івана Хрестителя, відділ 270 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 13-го жовтня 1954 р. Покійний родився в селі Чернів-Старий, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у великому смутку сина Івана, доньку Марію, зятя Джері і невістку Катерину і 3 внуків. Похорон відбувся в суботу, 16-го жовтня з похоронного заведення до української католицької церкви св. Ап. Петра і Павла при Сусекс вул., відтак на цвинтар Holy Cross Arlington. — В. И. П.!

М. Баран, секр.

В першу болючу річницю смерти
бл. п. д-ра Івана Ротуцького
адвоката з Західньої України,
відправиться
дня 24-го жовтня 1954 р., о год. 12-ій впол.
в каплиці гр. кат. церкви св. Юрія при 7 вул.
в Ню Йорку
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
(ПАНАХИДА)
На відправу запрошує Кревних, Друзів і Знайомих
Дружина **ІРЕНА** і син **ОЛЕКСАНДЕР**

В НЕДІЛЮ, 24-го ЖОВТНЯ,
в Православній Церкві св. Володимира
334 — 14th Street, New York City по Службі Божій
відбудеться
П А Н А Х И Д А
за спокій душ св. пам'яті
Професора **ОЛЕКСАНДРА ЛОТОЦЬКОГО**,
Його Дружини **ДОРИ ЛОТОЦЬКОЇ** з Руденків
і їхньої доньки
Кн. **ОКСАНИ ТОКАРЖЕВСЬКОЇ-КАРАШЕВИЧ**,
про що повідомляє Друзів і Знайомих
С И Н

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 3358. Несамовитий зворот.

Забуваючи про небезпеку, в своїм завзятті бути свідком убивства, Немона залишила колісницю і побігла вперед.

Тарзан скочив набік, ухиляючись від нападу Белтара. Кричачи в розчарованій люті, Немона скочила вперед, заохочуючи Белтара.

Белтар обкрутився, щоб повторити напад. Кричачи в бігу, жінка відтягнула його увагу від нерухомої мавполюдини. З риком він кинувся на Немону.

Поки Тарзан міг вмішатися, Белтар скочив на королеву, повалив її на землю і миттю вбив.